

HLEDÁNÍ ZTRACENÉHO ČASU

Seriál k 540.výročí první písemné zmínky o existenci obce Maršov

VEŘEJNÉ BUDOVY

Jistě jste si všimli, že se v Maršově nachází několik poměrně velkých budov, které sloužily (a některé dodnes slouží) veřejným účelům. Jejich přítomnost zároveň potvrzuje bývalou důležitost Maršova jako správního centra pro oblast východních Krkonoš.

■ Okresní soud

Osvícený majitel zdejšího panství hrabě Berthold Aichelburg se zasloužil o ustavení Soudního okresu Maršov v roce 1851. První čtyři roky úřad sídlil v kancelářích panství, až pan hrabě nechal v roce 1855 postavit na náměstí soudní budovu (dnes je tu samoobsluha a penzion U Hlaváčů). V budově sídlil okresní a berní úřad, soud, věznice, notářství, pojišťovna a samospráva obce. Dvoupodlažní kamenný dům má dodnes valbovou střechu, typický prvek veřejných a správních staveb z 18. a 19. století. Povodeň v r. 1897 strhla polovinu domu. Proud odnesl obecní pokladnu, úřední dokumenty a nejstarší historické dokumenty východních Krkonoš. Dům byl sice opraven, ale již v roce 1902 se úřady přestěhovaly do sousední nové soudní budovy (dodnes nazývané „soud“). V roce 1945 byl zdejší soudní okres zrušen a velká budova rozdělena na byty.

Původní budovu soudu koupil po povodni obchodník a starosta Johann Pfluger, potom ji vlastnil Franz Gottstein. V přízemí se nacházel obchod s potravinami, smíšeným zbožím a drogerií, v patře byly byty. V roce 1938 se zde prodával i stavební materiál, uhlí a součástí obchodu byla i malá benzinová stanice. Obchod je tu vlastně otevřen bez přestávky více než sto let.

■ Radnice

Na místě dnešní radnice stával domek tehdejšího starosty obce Johanna Pflugera. Při povodni v r.1897 byl jeho domek zcela zničen, a proto – jak již bylo řečeno výše – pan starosta koupil původní budovu soudu, kde zřídil obchod a byty. Parcelu se zbořeníštěm domku přenechal ke stavbě sídla spořitelny a pojišťovny. V roce 1906 tu byl postaven městský dům v tehdy moderním secesním stylu. V přízemí byla lékárna s velkým výkladem. Kamenická škola v Hořicích k otevření domu vytvořila kašnu se sochou Spravedlnosti, která nese na štítu pečeť obce. Od roku 1945 je v domě sídlo obecní samosprávy. Přestavba v 60. letech přinesla zjednodušení střešní konstrukce a zánik lékárny. I tak byl dům s kašnou vyhlášen chráněnou kulturní památkou.

Pro zajímavost – zmíněný pan starosta se za 23 let svého působení přičinil o rozvoj obce, stal se předsedou pojišťovny, avšak v r.1909 byl přistižen při rozsáhlé zpronevěře peněz. Pojišťovna zabavila jeho dům s obchodem, strávil pak roky ve vězení a skončil jako slepý v místním chudobinci v Malé Uličce, o jehož obnovu se za svého starostování rovněž zasloužil.

■ Škola

První škola vznikla v Maršově snad v 16. století. V pořadí druhá školní budova – dřevěná roubenka stála od roku 1794 na místě dnešního parkoviště proti hostinci Na Kopečku. V roce 1865 sem chodilo dokonce 340 žáků! Do roubenky se již takový počet žáků sotva vešel, a tak obec postavila v roce 1886 novou školu ve středu Maršova při hlavní silnici. V roce 1892 přibyla vedle ní ještě měšťanská škola.

Byly to typické školní stavby starého mocnářství - solidní, fortelné, trochu studené, ale důstojné. Obě budovy (tzv. staré školy) sloužily sto let, než byly nahrazeny novou moderní školou v r.1993. V současné době patří staré školy soukromníkům - škoda, že jsou v poněkud zanedbaném stavu. Budovy na hlavní třídě by si jistě zasloužily reprezentativnější vzhled.

V září 1993 byla otevřena dnešní nová škola (postavena za 68 milionů Kč) s fasádou z lícových cihel podle návrhu architektky Jindřišky Crickettové. Zajímavá, trochu netypická a přitom jedna z nejhezčích školních budov v širém okolí, kterou nám mnozí závidí. Slouží zhruba 140 žákům z Horního Maršova, Malé Úpy a Pece pod Sněžkou.

■ Okresní nemocnice

Nápadnou budovu s pavilony a rozsáhlým pozemkem na úpatí Rýchor nelze přehlédnout. O vybudování stavby rozhodlo a peníze v r.1906 uvolnilo okresní zastupitelstvo se sídlem v Horním Maršově. Soudní okres, o kterém již byla řeč, zahrnoval východokrkonoské obce, kterým byla nemocnice určena. Hlavní budovu s členěnou secesní fasádou a dva samostatné pavilony s plicním a infekčním oddělením postavili za dva roky. Nad hlavním vchodem byl

na fasádě nápis: „Okresní nemocnice Emmy Czerninové“. Manželka majitele maršovského panství se o stavbu sice výrazně přičinila, ale jejího dokončení v r.1908 se nedočkala. Prvním a do konce roku 1925 jediným lékařem tu byl Dr.Wenzel Lahmer. Měl titul okresní lékař a po třicet let zde pro zhruba 5 000 obyvatel sloužil jako jediný lékař. V nemocnici bylo 80 lůžek a šest sester z řádu sv.Hedviky. V r.1926 nastoupil nový lékař, pozdější primář Walter Ferbas, přibyli další lékaři a řádové sestry. Nemocnice byla v r.1937 zvýšena o jedno patro a celkově modernizována. Ještě po roce 1945 měla chirurgii, internu, porodnici, v pavilonech pak infekční a plicní oddělení. Němečtí lékaři a sestry byli po válce vystěhováni. Do zdejší nemocnice přišel schopný primář a chirurg Jan Kebort a plný rozsah služeb udržel až do r.1951. Pro novou vládu byl politicky nepřijatelný, a aby mohl být zbaven primariátu, udělali z maršovské nemocnice plicní sanatorium, které zde fungovalo až do 90.let 20.století. Po jeho zrušení maršovská radnice prodala budovy soukromé firmě, která zde buduje apartmánové byty.

Hana Kulichová

(s využitím textů ve Veselém Výletu zima 1998 a zima 2003 a textů vycházkové trasy Aichelburg)